

A Desedai Arborétum nagyombáinak vizsgálata

Posztos Lilla (SHWHZ1)

Természetvédelmi mérnök BSc, nappali tagozat

Növénytermesztési-tudományok Intézet

Belső konzulens: Prof. Dr. Pál-Fám Ferenc István, egyetemi tanár

A gombák élővilágban betöltött helyük és szerepük által rendkívül fontos teremtménynek vannak titulálva, ennek ellenére a természetvédelemben a növények és állatok csoportja mellett eltörpülnek. Csakhogy néhány dolgot említsek a szerepeik közül: a szerves anyagok lebontásában és az anyagok körforgásában jelentős szerepet vállalnak, emellett az erdők létrejöttének és fennmaradásának is alappilléreik a gombák.

A Desedai Arborétum egy mesterségesen kialakított, magas természeti és botanikai értékkel bíró, növénygyűjteményként funkcionáló terület, ahol a természet védelmének gyakorlása és a pihenés mellett kutatásokat is lehet végezni. Számos őshonos fa- és cserjefaj, illetve viszonylag sok idegenhonos fafaj került betelepítésre a terület kezelői által.

A vizsgálatommal kapcsolatos célkitűzéseim között szerepelt az arborétum nagyomba fajösszetételének tanulmányozása, az élőhelyek felmérése és összehasonlítása fajszám, funkcionális spektrum, illetve veszélyeztetett fajok száma szerint. Ezt követően az eredményeim összehasonlítása a korábbi évek vizsgálatainak eredményeivel, végül pedig az élőhelyek természetvédelmi értékelése.

A vizsgálat 2024. júniusa és decembere között zajlott, melynek során 7 kijelölt mintaterületet tanulmányoztam tüzetesebben, de a mintaterületen kívülre eső területek adatai is dokumentálásra, majd kiértékelésre kerültek. A munkafolyamat úgy nézett ki, hogy minden terepnap alkalmával szisztematikusan átjártam a kijelölt élőhelyeket, a talált nagyombafajokat begyűjtöttem határozásra, a találat pontos helyét és idejét közben feljegyeztem. A fajok határozása és elnevezése után megállapítottam azok veszélyeztetettségi mértékét. Mindezek után jött az élőhelyek jellemzése, majd összevetése egymással és összevetése a korábbi vizsgálatok eredményeivel is.

A vizsgálat során 178 nagygombafajt találtam 695 előfordulási adattal. Ezek közül 72 faj tartozott valamilyen IUCN veszélyeztetettségi kategóriába. A kijelölt mintaterületek közül a legnagyobb fajszámot fölényesen a jegenyefenyves ültetvény produkálta.

Az arborétum egészére kivetített funkcionális spektrumban nem történt nagyfokú változás a korábbi vizsgálatokkal való összehasonlítás alapján. A kijelölt mintaterületek bemutatására készített funkcionális spektrumok szerint viszont, soha korábban nem volt még ennyi nekrotróf parazita az arborétum területén, mint jelenleg. Ez az arborétumban fellelhető beteg fák jelenlétére utal. Az egyes funkcionális megoszlások alapján tisztán következtethetünk arra, hogy az adott élőhely antropogén hatása milyen mértékű, hiszen egy rendszeresen kezelt területről beszélhetünk az arborétum esetében.

A természetvédelmi értékelés során találtam egy kihalással fenyegetett fajt, a jegenyefenyőrizikét és hat fokozottan veszélyeztetett fajt: az óriás csiperkét, a szélespikkelyű csiperkét, a hússzínű pereszkét, a ligeti tintagombát, a púpos galambgombát és az őzlábgalócát. Az őzlábgalóca esetében az IUCN 2-es kategória mellett, a Magyarországon védett jelzöt is fel kell tüntetni, csakúgy, mint az olaszgomba esetében.